

Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

SKR:s yttrande är avgränsat till hur utredningens förslag påverkar kommuner och regioners verksamheter och ansvarsområden. SKR konstaterar samtidigt att regionernas och kommunernas verksamheter samverkar och samarbetar med statliga myndigheter i enskilda ärenden, vilket behöver uppmärksammas och främjas.

Sammanfattning

- SKR instämmer i vikten av att utrikesfödda i ökad omfattning lär sig svenska eller lär sig svenska snabbare för att etablera sig i det svenska samhället. Utredningen har dock inte närmare klarlagt om och i vilken omfattning uttag av tolkavgift efter 6 år kommer att bidra till det i förhållande till andra åtgärder.
- SKR tillstyrker och understryker vikten av att undantag från tolkavgift ska gälla för hälso- och sjukvård, tandvården, socialtjänst, skola och ärenden som rör barn.
- SKR anser att analysen ska kompletteras gällande undantag från tolkavgift för ärenden som rör lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lagen om färdtjänst. SKR:s bedömning är att det finns skäl för undantag även för dessa verksamheter.
- SKR tillstyrker och understryker vikten av utredningens förslag att tolkavgift inte ska tas ut vid faktiskt handlande i en verksamhet.
- SKR anser att det behöver tydliggöras att undantaget för hälso- och sjukvården också gäller personer utan nödvändiga tillstånd att vistas i Sverige.
- SKR anser att huvudansvaret att informera om regelverket ska ligga på statliga myndigheter som har tidiga kontakter med målgruppen. SKR avstyrker att en skyldighet för kommuner att särskilt informera om tolkavgiften ska regleras i skollagen.
- SKR anser att utredningen inte i tillräcklig utsträckning har belyst konsekvenser för kommuner och regioner.

- SKR anser att det behövs kompletterande övergångsbestämmelser så att regelverket för tolkavgift gäller de som folkbokförs från och med ikraftträdandet.
- SKR ser positivt på och tillstyrker förslaget om förbud mot barntolkning.

Allmänna synpunkter

SKR instämmer i vikten av att utrikesfödda i ökad omfattning lär sig svenska eller lär sig svenska snabbare för att etablera sig i det svenska samhället. Utredningen har dock inte närmare klarlagt om och i vilken omfattning uttag av tolkavgift efter 6 år kommer att bidra till det. Andra redan genomförda åtgärder och möjliga ytterligare åtgärder är viktiga för att påskynda inlärnigen av svenska och stärka integrationen.

12 När ska tolkavgift inte tas ut?

SKR tillstyrker och understryker vikten av att undantag från tolkavgift ska gälla för hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst, skola och ärenden som rör barn. SKR instämmer i utredningens bedömningar om varför dessa undantag ska göras.

SKR konstaterar att utredningen varken har analyserat eller övervägt undantag från tolkavgiften i ärenden som rör lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lagen om färdtjänst. Utredningen bör kompletteras med en sådan analys. Det är anknytande verksamheter till socialtjänst och hälso- och sjukvård och SKR:s bedömning är att det finns motsvarande skäl för undantag från tolkavgift.

SKR tillstyrker och understryker vikten av utredningens förslag att tolkavgift inte ska tas ut vid faktiskt handlande i en verksamhet till skillnad från vid ärendehandläggning (se även 11.3.4). För kommuner och regioner är det angeläget för att frågan om tolkavgift inte ska aktualiseras i t.ex. receptioner, informations- och dialogmöten med invånare, utbildnings- och andra insatser utanför socialtjänst- och skollagen, medborgarkontor eller andra former av öppna verksamheter. Det skulle både vara administrativt ohanterligt och försvåra dialogen med medborgarna.

SKR anser att det är otydligt huruvida undantaget för hälso- och sjukvården också ska gälla personer utan nödvändiga tillstånd att vistas i Sverige. Det bör klargöras att undantaget gäller även denna målgrupp av motsvarande skäl som för övriga, såväl i samband med hälsokontroller inom screeningförfarandet som för övriga insatser inom hälso- och sjukvården. Det skulle dessutom vara svårhanterligt att administrera ett avgiftsuttag för denna målgrupp. Det saknas sannolikt ofta praktisk möjlighet till digital

betalning eller fakturering och att ha en kontanthantering i dessa fall är orimligt.

16 Information om tolkavgiftsregleringen

Utredningen föreslår att det regleras i skollagen att kommuner i samband information om rätten till sfi också ska informera om kommande skyldighet att betala tolkavgift för att ytterligare motivera till sfi-studier. Vidare bedömer utredningen att informationen kan inkluderas i Migrationsverkets samhällsintroduktion för asylsökande och kommunernas samhällsorientering för nyanlända.

SKR konstaterar att även Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan med flera myndigheter har tidiga kontakter med målgruppen och särskilda uppdrag i nyanländas etablering. SKR anser att huvudansvaret att informera målgruppen bör ligga på statliga myndigheter vars verksamheter också i högre grad berörs av föreslagna bestämmelser om att ta ut tolkavgift. SKR avstyrker att det regleras i lag att vuxenutbildningen ska informera särskilt om tolkavgiften. Den är en apart reglering i skollagen och tar fokus från behovet av flera olika insatser för att motivera till deltagande i sfi och utvecklingen av undervisningen.

19 Barn som tolkar

SKR ser positivt på och tillstyrker förslaget om förbud mot barntolkning som huvudregel och med undantag när det är fråga om nöd och när det rör uppgifter av enbart administrativ karaktär. SKR instämmer i utredningens bedömningar och förslag.

21.2 Övergångsbestämmelser

SKR anser att det behövs kompletterande övergångsbestämmelser så att regelverket för tolkavgift gäller de som folkbokförs från och med ikraftträdandet. Syftet med att införa en tolkavgift är enligt utredningen att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk. Det handlar om att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter för integration. Utredningen konstaterar att tidig information om regelverket är viktig för att tolkavgift ska ge incitament att lära sig svenska. Det förefaller därmed ändamålsenligt att regelverket omfattar de som bosätter sig i Sverige från ikraftträdandet.

22.2.7 Konsekvenser för kommuner och regioner

SKR anser att utredningen inte i tillräcklig utsträckning har belyst konsekvenser för kommuner och regioner. Det är otillfredsställande att

utredningen inte närmare analyserat om det kan föreligga rätt till ekonomiskt bistånd från kommunen för enskildas kostnader för tolkavgift som beslutats av till exempel Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. Om sådan rätt föreligger kommer det dels övervältra kostnader på kommuner som behöver kompenseras, dels underminera syftet med tolkavgiften för personer som uppbär ekonomiskt bistånd. SKR anser också att det behövs en vidare analys i vilken utsträckning förslaget kommer att leda till ökad efterfrågan på läkarintyg för personer med vissa funktionshinder som ansöker om undantag från tolkavgift.

En aspekt som inte berörs är konsekvenser av att personer i högre utsträckning kan vända sig till kommunala verksamheter för stöd kopplat till ärenden och kontakter med statliga myndigheter. Det kan också uppstå oklarheter vad som gäller i ärenden där kommunala och statliga verksamheter behöver samverka eller genomför samordnade insatser. Det är av vikt att regelverket inte försvårar sådan samverkan och samordning eller övervältrar gemensamma kostnader på den ena parten.

Övriga synpunkter

Utredningen berör översiktligt användandet av digitala verktyg och AI för tolkning som komplement till användning av tolkar. SKR ser positivt på att sådana hjälpmedel kan användas framåt i högre utsträckning av både enskilda och myndigheter. För att gå i takt med och påverka utvecklingen och framtida möjligheter är det angeläget med ett samlat initiativ för att utreda tillhörande frågor om till exempel sekretess och personuppgiftshantering, kvalitet och korrekthet samt ansvarsfrågor.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

Reservation lämnades av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna bilaga 1.

SKR Arbetsutskottet
2026-08-28

Reservation från Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna

Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 202623)

Yrkande

- **Att stryka nedan delar i punkt 3 i yttrandet**

SKR anser att analysen ska kompletteras gällande undantag från tolkavgift för ärenden som rör lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lagen om färdtjänst. SKR:s bedömning är att det finns skäl för undantag även för dessa verksamheter.

Personer som tillhör LSS personkrets kan omfattas av undantaget, men de omfattas inte automatiskt bara för att de tillhör personkretsen i LSS. Det föreslagna undantaget är individuellt utformat. Enligt förslaget ska undantag kunna beviljas den som på grund av en bestående funktionsnedsättning saknar möjlighet att, genom de utbildningsinsatser samhället erbjuder, lära sig tillräcklig svenska för att klara myndighetskontakter utan tolk.

- **Att stryka punkt 8 i yttrandet**

SKR anser att det behövs kompletterande övergångsbestämmelser så att regelverket för tolkavgift gäller de som folkbokförs från och med ikraftträdandet.

Utredningen säger uttryckligen att den inte vill införa en generell övergångsregel som ger personer som redan varit folkbokförda längre än sex år en ny tidsfrist för att lära sig svenska. Följden blir alltså att den som vid ikraftträdandet redan har varit folkbokförd i minst sex år och fortfarande behöver tolk kan bli avgiftsskyldig om övriga villkor är uppfyllda. Vi instämmer med utredningens bedömning att avgiften ska markera samhällets förväntningar på personer som redan har bott här under längre tid utan att ha lärt sig tillräcklig svenska.

- **Att stryka nedan avsnitt under punkten ”Övriga synpunkter”**

Utredningen berör översiktligt användandet av digitala verktyg och AI för tolkning som komplement till användning av tolkar. SKR ser positivt på att sådana hjälpmedel kan användas framåt i högre utsträckning av både enskilda och myndigheter. För att gå i takt med och påverka utvecklingen och framtida möjligheter är det angeläget med ett samlat initiativ för att utreda tillhörande frågor om till exempel sekretess och personuppgiftshantering, kvalitet och korrekthet samt ansvarsfrågor.

Flera kommuner använder redan digitala tjänster och frågor rörande sekretess och personuppgiftshantering bör inte vara en större fråga i sammanhanget. Det bör vara känt hur dessa frågor hanteras redan.